

офицер Лафарж, бива осуетен от предателството на Елена. Тази размяна на ролите - врагът е натоварен с функцията на „Спасител“. а любимата се превръща в „Предател“ - пресъздава дълбоката противоречивост на изобразяваните характери. Спасението закономерно се превръща в своята противоположност.

По сходен начин е изведена темата за спасението и в „Осъдени души“. Най-напред тя се появява в първата част на романа: след като Луис Ромеро се влюбва във Фани Хорн и осъзнава любовта си, първият му порив е да я спаси от морфиноманията ѝ. Парадоксът на този порив - *„Той, контрабандистът на наркотици, обмисляше как да се излекува една морфинистка!“* (51) - предизвиква у героя „насмешливо съжаление към себе си“, но не го разколебава: *„Стори му се, че във всички тия грижи към Фани Хорн имаше нещо странно и вълнуващо, което сякаш го бе изтръгнало от студената пустота на живота, който водеше досега“* (51). Нещо повече, от кратките ретроспективни описания на Луис става ясно, че ролята на „Спасителя“ за него е същностна, доколкото го привличат *„само ... прокълнати от съдбата жени“* (51), към които го тласка тъкмо поривът да ги спасява.

За втори път в „Осъдени души“ спасението се тематизира във връзка с нападението на анархистите над лагера за болни от петнист тиф. Ролята на „Спасител“ тук поема Фани и тя наистина успява да защити Ередиа, прикривайки го с тялото си от вражеските куршуми; но това спасение е само физическо и временно.

Върху превращенията на Фани в ролята на „Спасител“ не е акцентирано; тази роля не ѝ е дадена същностно. Доколкото у красивата англичанка доминира архетипното женско начало с неговата двойствена природа, тя е по-скоро подвластна на „губителното“ и негов проводник. Въпреки всичко на няколко пъти героинята се поддава на порива да спасява: *„Доминго трябваше да се спаси! ... Най-после и тя да спаси някого, и тя да пожертва нещо, без да мисли за удоволствията си, без да пресмята какво ще получи“* (304).

Самата болница, ръководена от Ередиа, е символ на „Спасението“, а всички, които работят там, са съпричастни към спасяването. Но и тук „Спасението“ се превръща във фикция: *„Болницата, която трябваше да разнесе славата на йезуитския орден и на войниците на Христа, се превръщаше неусетно в купища от мръсна слама, от въшливи дрипи и посинели трупове“* (229).